

De waan en zin van het bestaan

Jacobus Bos
De waan en zin
van het bestaan

G E D I C H T E N

WERELDBIBLIOTHEEK
AMSTERDAM

Voor het schrijven van deze bundel
ontving de dichter een werkbeurs
van het Nederlands Letterenfonds

© 2019 Jacobus Bos
© Schilderij omslag Ronald in 't Hout, *Blood*
Alle rechten voorbehouden
Boekverzorging Christoph Noordzij, Wierum

NUR 306
ISBN 9789028427846
www.wereldbibliotheek.nl

Inhoud

Wat geheim is blijft geheim

In het scheepsruim van zijn geest	11
Niemand is zo vrij en levendig als hij	12
In zijn nabijheid voel ik mij	13
Als het maar geen pijn doet	14
Als een woeste roos al op mij wacht	15
Het huilende geluid van de wind	16
Zijn leven als standbeeld	17
Zijn redding bij heldere hemel	18
De ijzeren greep van het verleden	19
Gevangen in lucht en licht	20

De lust tot leven

De lust tot leven	23
De hebzucht van de rede	24
In de stilte van vogels en mos	25
Tegen de blauwe bergen	26
Als geen ander	27
In het niemandsland van de ziel	28
Drenkeling	29
Tuka	30

Het wilde geheugen

Het wilde geheugen	33
Voor de zomer winter wordt	34
Die man die danst	35

De waan en zin van het bestaan 36
Voor het leven getekend 37
Bij gebrek aan tederheid 38
Tussen eeuwig en hier 39
De pantservuist van zijn verbeelding 40

Niemand waakt over hem

Hoe alles uit mijn ogen verdwijnt 43
Doden komen in mijn dromen 44
Zijn evenbeeld kent geen twijfel 45
Niemand waakt over hem 46
Zelfs de regen hoort hij niet meer 47
Een vlammende man 48
Vult verdriet met verdriet 49
Waar water altijd water blijft 50

Tot het tegendeel is bewezen

In zeven seconden passeert een leven 53
L'amour qui fait boum 54
Onder een denkbare zon 55
Tussen twee werelden 56
Tot het tegendeel is bewezen 57
Waar de witte stad is 58
Tot de genadegrens is bereikt 59
Vuur onder ijs 60
Zegt de stervende 61

‘De kunst kan niet beter worden gediend dan door een negatieve gedachte. De duistere en nederige stappen zijn voor de geest van een groot kunstwerk even noodzakelijk als zwart voor wit. Werken en scheppen “voor niets”, boetseren in klei, weten dat zijn werk geen toekomst heeft, het werk in een dag vernietigd zien en zich er bewust van zijn dat dat in wezen niet belangrijker is dan bouwen voor eeuwen, dat is de moeilijke wijsheid die door het absurde denken wordt gewettigd. Het gelijktijdig op zich nemen van deze twee taken, aan de ene kant de ontkenning, aan de andere kant de vervoering, dat is de weg die zich opent voor de absurde kunstenaar. Hij moet de leegte kleur geven.’

Albert Camus

Wat geheim is blijft geheim

In het scheepsruim van zijn geest

Hij staat in een laagje ijskoud water
dat helder over zijn schoenen stroomt.
Door een misverstand is hij nog in leven.
Tenzij dat de bedoeling was.
Om een of andere reden.

Of dat gedender een trein is die nadert
of dat hij in de bedding staat van een rivier
die in de verte al haar water verzamelt

om dat donderend op hem te storten.
Wanneer het golvend tot zijn kin komt
redt een cowboy hem met zijn lasso

en hangt hem aan een tak te drogen
terwijl hij met één hand een sigaret rolt
en in zijn eigen rookwolk verdwijnt.

Het is vooral de stilte die haar mist.
Hoe zij hem in haar slaap beminde
en dat 's morgens niet meer wist.
Haar liefde en hartstocht zo intens
dat hij aan niets anders kon denken.

Niemand is zo vrij en levendig als hij

Jong en dronken als een lichtmatroos
die in Afrika van boord is gegaan
en daar verdwenen is gebleven

alsof een walvis hem heeft opgeslokt
of dat hij goudzoeker is geworden
of een olifant hem heeft vermorzeld

terwijl de mist traag uit zijn ogen wijkt
en hij muziek hoort die zwarter is dan
bevroren mijnwerkers onder de grond.

Hij springt uit het raam de wereld in.
Buiten struikelt hij over zijn schaduw.
Niemand is zo vrij en levendig als hij.

Of het moet zijn eigenzinnige geest zijn
die steeds het leven wil doorgronden
maar niet verder komt dan de nevel

die het zicht op de hemel ontnemt
die wemelt van de opgewekte doden
die ook niets voor hem kunnen doen.

In zijn nabijheid voel ik mij

Ik schaats onder bruggen door en over
water dat mij schitterend weerkaatst
boven een hemel van vlammend zilver
en vissen die elkaar levend verslinden.

Druk mijn tong op een leuning vol ijs.
Wacht tot iemand mij los komt snijden.
Handen in de zakken van mijn jas
en ogen die bijna bevroren.

Onder mijn schedeldak is alles in orde.
Schreeuwt een kinderstem om aandacht.
Sta ik oog in oog met een leeuw met alleen
tralies tussen ons in en zijn stinkende adem.

Hij sluit zijn hand om de mijne.
Alsof wij armworstelaars zijn.
De man die ik had willen worden.
Maar daar de kracht niet voor had.

In mijn droom schrik ik wakker.
Zie het licht in de kamer kantelen.
Alsof ik op het dek van een schip lig
en een walvis over me heen springt.

Als het maar geen pijn doet

Het park in haar oude luister hersteld.
Vrouwen die niet langer topless mogen zonnen
staren naar de ruiters en hun paarden
die hartstochtelijk geuren naar aarde en mest.

Op een grasveld in de zon gaan twee mannen
elkaar lenig als katten met degens te lijf.
Zegt hij als het maar geen pijn doet.

Monter zingende golven omringen het schip
terwijl het de haven nog moet verlaten.
De kade geurt naar regen en stenen
voor de zon alle schaduw verjaagt.

Vrouwen joelen naar de havenwerkers
die met hun blote bovenlijf meer zweet
produceren dan wettelijk is toegestaan.

Hij zet zijn ezel in het gras en schildert
de stad die hij zag toen hij jong was
tussen de brokstukken van de oorlog
waarin hij hongerig werd geboren.

Als een woeste roos al op mij wacht

Alsof een zeemijn op een landmijn botst.
Zo komt hij 's morgens uit zijn bed.
Stapt over een leger van flessen
op een glijbaan van drank.

Dan belt de postbode twee maal.
Snerpt een ambulance gierend langs
alsof twee mannen met messen ergens
hun eigen en elkaars ingewanden tellen.

Hoe eerlijker ik ben hoe gekker ik wil zijn.

Met hengel en visgerei in de rij bij
het museum van Denkbeeldige Kunsten
waar de man die ik nooit heb willen zijn
als een woeste roos al op mij wacht.

Een slokop met slobkousen van modder.
In een hemelbed van gras overnacht.
Nadat hij een café uit was geslagen.
Alsof hij zomaar iemand was.

Het huilende geluid van de wind

De overzijde wijkt naarmate hij nadert.
Startklaar te paard op het dek van het schip
om desnoods zwemmend zijn doel te bereiken.

Zijn blik van staal op de rotskust gericht.
De stroming sterker dan zijn wil.
Sinds jaar en dag op zoek naar zijn geheim

dat zich maar niet aan hem wil openbaren.
Of zijn lot al vastligt voor hij wordt geboren.
Of dat hij zelf zijn lot bepaalt naarmate hij
steeds verder in zijn leven verdwaalt.

Ogen slaan hem vanaf de rotsen gade.
Een steigerend schip met witte zeilen.
Een mist van schuim tussen hen in.

Alsof hij de dood in persoon is
en zijn paard een magisch wezen
dat niemand hier ooit heeft gezien.

Zijn leven als standbeeld

Het paard draaft over het jaagpad langs
het water alsof het uit zijn eigen leven
ontsnapt met de wind in de rug.

Maar de zeiler geeft geen krimp.
Vaart met dezelfde wind mee naar zee
waar het paard tot staan wordt gebracht.
Zijn blik onwrikbaar op de horizon gericht.

Eenzaamste zeeman tussen hemel en aarde
die nooit van zijn leven naar zee is geweest.
Stenen zeiler in een zeilboot van steen.

Ooit sprong hij zonder polsstok over sloten.
Overnachtte in een weiland waar gras
de kleur en geur had van tabak
en de stilte zijn bloed tot bedaren bracht.

Zijn zoektocht naar wat onvindbaar was
even onweerstaanbaar als de vraag
wat er na het hiernamaals op hem wachtte.

Zijn redding bij heldere hemel

Achter de deur die gesloten blijft
treinen en een kleurrijk stationnetje.
Een stationschef met zijn rode pet
die op iemand lijkt die hij niet kan zijn

tussen de glooiende groene heuvels
waar een vuurbol naar beneden rolt.
Een trein wordt even een oven van glas.
Hoewel hij naar het noorden rijdt.

Achter de deur die nooit opengaat
een wereld die hem volkomen vreemd is.
Waar hij zich thuis voelt noch thuishoort.
Alsof hij zijn leven in een zijspiegel ziet.

Hij rijdt met zijn auto het strand op.
Een en al zon en zand om hem heen.
Een en al levenslust en goed humeur.
Maar waarom rijdt hij dan de zee in

alsof daar dringend op hem wordt gewacht.
Waarom rijdt hij niet achteruit naar huis.
Loopt achterstevoren de trap op.
Steekt zijn hoofd door het gesloten raam.

De ijzeren greep van het verleden

Nadat hij oneindig veel gangen heeft gegraven
komt hij boven en duikt meteen weer onder
in de verslavende geur van wortels en aarde.

Of een vis in een vat whisky kan leven.
En of hij ook de smaak van whisky heeft
als hij op een houtvuur wordt geroosterd.

Het restaurant is vol op de dronkenlap na.
De dronkaard staat buiten te schreeuwen
en gooit zwarte sneeuw tegen het raam.

Een hert stapt aarzelend door de straat
zonder acht te slaan op de dronken man
die met een hand vol aarde naar hem staart.

Hij voelt een hand die aanvoelt als de zijne.
Die oneindig teder langs zijn ogen strijkt.
Zijn lippen koud als kersen in de regen.

De dronkaard zwalkt achter het hert aan
tot ze allebei over de horizon verdwijnen
waar een sneeuwval van licht op hen wacht.

Gevangen in lucht en licht

Kade langs de rivier en langs de kade
boten en schepen van hout en van staal.
Over de kade achter zijn honden aan.

Ik sla hem van de andere oever gade.
Een man die meer dan eenzaam is.
Zo'n man die met een pistool in de zak

van zijn jas langs de waterkant doolt
nadat hij zijn vriendin heeft gedood
en zich geen raad weet zonder haar.

Leeuwen van steen blaffen de honden na.
De rivier blikkert als zilverpapier.
De zon lost elke schaduw op.

Een engel met merkwaardig spitse vleugels
en ogen glazig van heimwee staart
in het water naar de hemel boven zijn hoofd.